فصل دوّم

ادبیّـــات پایداری

درس سوم: آزادی – دفتر زمانه

- کارگاه متن پژوهی
- گنج حکمت: خاکریز

درس چهارم: آزاد (ادبیات بومی ۱)

درس پنجم: دماوندیه

- کارگاه متن پژوهی
- روان خوانی: جاسوسی که الاغ بود

درس سوم: (بخش اول) آزادی از: دیوان اشعار اثر: پایداری قرن سیزده نویسنده: ابوالقاسم عارف قزوینی

❖ این درس از دیوان ابوالقاسم عارف قزوینی، شاعر قرن ۱۳ (۱۲۵۹-۱۳۱۱) ، دوران مشروطه انتخاب گردیده است. درون مایهٔ این شعر در مورد مسائل اجتماعی و وطنی است که در قالب غزل سروده شده است. وی در این ابیات به پادشاه زمان «محمد علی شاه» و حاکمیت او اعتراض دارد. قزوینی سراینده تصنیف های میهنی در دوران مشروطه است. می گویند عارف، صدای خوش و دلنشینی داشته و به سبب خواندن همین تصنیف های زیبایش معروف شده است. با هم بخوانیم این شعر پر احساس میهنی را:

(بخش اول) آزادی

شناسنامه: قالب: ..... **وزن:** ..... **قافیه:** ..... **درون مایه:** .....

نالهٔ مرغ اسیر این همه بهر وطن است مسلک مرغ گرفتار قفس هم چو من است

قلمرو زبانی: اسیر: وابستهٔ وابسته (مضاف الیهِ مضاف الیه) / مسلک: ..... / وطن: ..... / هم چو: حرف اضافهٔ متمّم

قلمرو ادبی: ناله: ..... / استعاره: ..... / تشبیه: ..... / تناسب: مرغ، قفس، گرفتار / واج آرایی: .....

بازگردانی: .....

قلمرو فکری: ..... / **پیام:** .....

همّت از باد سحر می‌طلبم گر ببرد خبر از من به رفیقی که به طرف چمن است

قلمرو زبانی: همّت: ..... / طرف: .....

✓ یه نکته درباره «همّت» بنویس: .....

قلمرو ادبی: استعاره و تشخیص: ..... / نماد: ..... / جناس: ..... / مجاز: ..... / کنایه: .....

بازگردانی: .....

قلمرو فکری: ..... / **پیام:** .....

فکری ای هموطنان در ره آزادی خویش بنمایید که هر کس نکند مثل من است

قلمرو زبانی: «ی» در «فکری»: نکره / حذف: ..... / شبه جمله: ..... / هم وطن: .....

قلمرو ادبی: کنایه: .....

✓ نکته در باب تشبیه بنویس: .....

بازگردانی: .....

قلمرو فکری: ..... / **پیام:** .....

خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت الحزن است

قلمرو زبانی: کاو: مخفف که او / مرجع ضمیر: ..... / اجانب: جمع اجنبی (بیگانگان) / بیت الحزن: غم خانه

قلمرو ادبی: استعاره: خانه(وطن) / مجاز : ..... / اغراق: ..... / تلمیح: به داستان یعقوب و بیت الحزن / تضاد: .....

تشبیه: جملهٔ آخر / واژه آرایی: .....

بازگردانی: .....

قلمرو فکری: ..... / **پیام:** .....

جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است

قلمرو زبانی: بِدر: ..... / مرجع ضمیر: جامه / که: ..... / کم: .....

قلمرو ادبی: کنایه: ..... / مجاز: جامه (صاحب جامه) / واژه آرایی: ..... / تناسب: تن، کفن، جامه

بازگردانی: .....

قلمرو فکری: ..... / **پیام:** فدا شدن در راه وطن